

In memoriam professor Jaak (Jack) Kutti

01.03.1938–23.04.2025

Suvepuhkuste eel saime kurva teate Eesti hematoloogide tunnustatud mentori ja hea sõbra professor Jaak Kutti surmast. Jaak Kutti on juhendanud arvukate Eesti kolleegide täiendusõpet, tema algatusel on ellu viidud mitmeid edukaid teadusprojekte Göteborgi, Tallinna ja Tartu hematoloogide koostöös, tema toetusel võeti Põhja-Eesti Regionaalhaiglas hematoloogiliste haigustega patsientidel kasutusele autoloogsete vereloome tüvirakkude siirdamine, mida kasutatakse nüüd ka mõnede onkoloogiliste ja mittemaliigsete haiguste korral.

Jaak Kutti sündis 1. märtsil 1938 Tallinnas, kust ta perekond oli sunnitud põgenema Rootsi 1944. aasta septembris. Ta lõpetas 1956. aastal Boråse reaalkooli ning 1965. aastal Göteborgi Ülikooli arstiteaduskonna. 1972. aastal kaitses ta Göteborgi Ülikoolis edukalt doktori-väitekirja. Jack Kutti on 193 erialase teaduspublikatsiooni autor ning oli Göteborgi Ülikooli Sahlgrenska haigla hematoloogia osakonna pika-aegne juhataja ja eriala arendaja.

Sünnimaale sattus ta uuesti 1987. aastal Rootsi arstide delegatsiooni koosseisus. Tookordsete muljete alusel töötas ta enesele, et ta enam kunagi ei naase. Kuid alates 1993. aastast käis ta korduvalt Eestis, et siin kaasa aidata hematoloogia arendamisele.

Tema eestvedamisel viidi ellu fundamentaalse mõjuga projekt,

milles võrreldi *de novo* ägeda leukeemia näitel hematoloogia olukorda Eestis ja Lääne-Rootsis. Vaatluse all oli ajavahemik 1982–1996, mis oli jaotatud kolmeks viieaastaseks vahemikuks. Selle projekti tulemused dokumenteerisid iseseisvuse taastamise eelse Eesti hematoloogia mahajäämuse ajakohastest standarditest võrreldes naaberriigi Rootsiga. Esimese vaatlusvahemiku tulemused osutusid sedavõrd jahmata-vaks, et leidis isegi arvamusi need tulemused avaldamata jätta. Jaak Kutti kindlameelsel toel uurimistulemused siiski avaldati ning nendest sai oluline argument hematoloogia arendamiseks Eestis. On rõõmustav, et hilisemate perioodide vaatlused

näitasid Eesti hematoloogia olulist lähenemist arenenud naaberriikides aktsepteeritud standarditele.

Jaak Kutti oluliseks panuseks Eesti tervishoidu on aastatel 2005–2006 osutatud abi vajalike tingimuste loomisel autoloogsete vereloome tüvirakkude kogumiseks, käitlemiseks, säilitamiseks ja siirdamiseks Põhja-Eestis. Põhja-Eesti Regionaalhaigla kolleegide koolitus toimus Rootsis Göteborgi Ülikooli Sahlgrenska haiglas ning Rootsi kolleegid käisid korduvalt Tallinnas praktilisi nõuandeid jagamas.

Jaagu erihuviks oli müeloproliferatiivsete kasvajatate epidemioloogia. Tema algatusel loodi kogu Eestit hõlmav andmekogu, mis on praegu krooniliste müeloproliferatiivsete haiguste epidemioloogiliste uurin-gute aluseks.

Inimesena oli Jaak Kutti vahetu ja soe suhtleja, ääretult sõbralik ja abivalmis, võõrustades aastaid paljusid Eesti kolleege oma ilusas Göteborgi-kodus. Mälestus Jaagust kui suurepärasest arstist ja tead-lasest ning suure südamega Eesti sõbrast jääb alatiseks Eesti arstide südamesse.

Jaak Kutti sängitati mulda Göte-borgi Läänekalmistule (Västra Kyrkogården, Kvarter P Grav 95).

**Tänuga mälestavad kolleegid
Põhja-Eesti Regionaalhaiglast,
Tartu Ülikooli Kliinikumist ja
Tallinna Tehnikaülikoolist**